Emro Science and Education
International open-access scientific journal
Journal homepage: https://journal.emro.uz

OPEN ACCESS

CONFERENCE PAPER OPEN ACCESS

Vol. 2 No. 2 (2026) · "Milliy statistika tizimida yangi bosqich: barqaror rivojlanish maqsadlari, xalqar... DOI: 10.5281/zenodo.24319947

"MILLIY STATISTIKA TIZIMIDA YANGI BOSQICH: BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARI, XALQARO STANDARTLAR VA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR"

MEHNAT BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA INNOVATSIYALARDAN FOYDALANISHNING TASHKILIY-IQTISODIY ASOSLARI

Muallif : TO'RAYEVA SHAHLO
Toshkent Davlat Iqtisodiyot Universiteti ,Raqamli Iqtisodiyot fakulteti Statistika yo'nalishi talabasi
turayevashahlo4@gmail.com
Ilmiy rahbar: Katta o'qituvchisi **ZOKIROVA MUNISA JAMOLIDDIN QIZI**
munisahusniddinova9@gmail.com

Annotatsiya: Ushbu maqolada raqamli iqtisodiyot sharoitida mehnat bozorini rivojlantirishda innovatsiyalardan foydalanishning tashkiliy-iqtisodiy asoslari tahlil qilinadi. Tadqiqot 2022-2025-yillar kesimida rasmiy statistik ma'lumotlar, normativ-huquqiy hujjatlar va ilmiy adabiyotlar asosida analitik sharh hamda qiyosiy tahlil usullarida olib borildi. Natijada O'zbekistonda mehnat bozorining innovatsion transformatsiyasiga ta'sir etuvchi asosiy omillar, malaka bo'shlig'i, migratsiya qaramligi, hududiy nomutanosiblik va institutsional muammolar tizimlashtirildi. Muallif tomonidan AI asosidagi prognozlash platformasi, dual ta'lim klasterlari, migrantlar uchun qayta tayyorlash dasturi hamda texnoparklarda ish bilan ta'minlash akseleratorlarini joriy etishga oid tashkiliy-iqtisodiy mexanizm taklif qilindi.

Kalit so'zlar: mehnat bozori, innovatsiya, raqamlashtirish, bandlik, inson kapitali, texnopark, dual ta'lim, migratsiya, KPI, prognozlash

ОРГАНИЗАЦИОННО-ЭКОНОМИЧЕСКИЕ ОСНОВЫ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ИННОВАЦИЙ В РАЗВИТИИ РЫНКА ТРУДА

Аннотация: В статье проанализированы организационно-экономические основы использования инноваций в развитии рынка труда в условиях цифровой экономики. Исследование выполнено на основе официальной статистики, нормативно-правовых документов и научной литературы за 2022-2025 годы с применением аналитического обзора и сравнительного анализа. Систематизированы ключевые факторы инновационной трансформации рынка труда Узбекистана, включая дефицит навыков, миграционную зависимость, территориальные диспропорции и институциональные ограничения. Предложен организационно-экономический механизм, включающий платформу прогнозирования на основе AI, кластеры дуального образования, программы переподготовки мигрантов и акселераторы занятости при технопарках. Ключевые слова: рынок труда, инновации, цифровизация, занятость, человеческий капитал, технопарк, дуальное образование, миграция, KPI, прогнозирование.

Published: 05.06.2026
Cite this article: To'rayeva Shahlo, Zokirova Munisa Jamoliddin qizi (2026). Mehnat bozorini rivojlantirishda innovatsiyalardan foydalanishning tashkiliy-iqtisodiy asoslari. Emro Science and Education, 2(2). https://doi.org/10.5281/zenodo.24319947
© 2026 The Author(s). Published by Emro Science and Education. This is an open access article.

“MILLIY STATISTIKA TIZIMIDA YANGI BOSQICH: BARQAROR RIVOJLANISH MAQSADLARI, XALQARO STANDARTLAR VA ZAMONAVIY TENDENSIYALAR”

ORGANIZATIONAL AND ECONOMIC FOUNDATIONS OF USING INNOVATIONS IN LABOR MARKET DEVELOPMENT

Abstract: This article analyzes the organizational and economic foundations of using innovations for labor market development in the digital economy. The study is based on official statistics, legal documents, and scholarly literature for 2022-2025 and uses analytical review and comparative analysis methods. The research systematizes the key factors shaping the innovative transformation of Uzbekistan’s labor market, including skills gaps, migration dependence, regional disparities, and institutional constraints. An organizational and economic mechanism isproposed that includes an AI-based forecasting platform, dual education clusters, retraining programs for migrants, and employment accelerators within technoparks.

Keywords: labor market, innovation, digitalization, employment, human capital, technopark, dual education, migration, KPI, forecasting

Kirish: Mehnat bozori hududiy iqtisodiyotning muhim komponenti hisoblanadi:u nafaqat aholidagi mehnat resurslarini jalb etish va ulardan samarali foydalanishni ta’minlaydi,balki iqtisodiy o‘sishni rag‘batlantiruvchi omil sifatida ham xizmat qiladi.So‘nggi yillarda O‘zbekiston Prezidenti tasarrufida mehnat bozori va bandlik siyosatiga doir bir qator qarorlar qabul qilinib,yoshlar bandligini oshirish,malaka oshirish,mehnat migratsiyasini tartibga solish va norasmiy mehnatni qisqartirishga qaratilgan strategik chora-tadbirlar joriy etildi.

Hozirgi davrda jahon iqtisodiyotida kuzatilayotgan "To‘rtinchi sanoat inqilobi" (Industry 4.0) mehnat bozorining tarkibiy tuzilmasiga tubdan ta'sir ko‘rsatmoqda. Sun'iy intellekt, katta ma'lumotlar tahlili (Big Data) va masofaviy bandlik formatlarining kengayishi an'anaviy ish o'rinlarining bir qismini qisqartirib, yangi kompetensiyalarni talab qilmoqda.O‘zbekiston sharoitida bu jarayon ayniqsa dolzarb, chunki respublikamizda demografik o‘sish sur’atlari yuqori bo‘lib, har yili mehnat bozoriga 500 mingdan 700 minggacha yoshlar oqimi kirib kelmoqda. Maqolaning dolzarbligi shundaki, innovatsiyalar mehnat bozorida faqat texnologik yangilanishni emas, balki bandlik siyosati va kadrlar tayyorlash tizimini ham yangi institutsional model asosida takomillashtirishni talab qiladi.

Mavzu bo‘yicha adabiyotlar tahlili shuni ko‘rsatadiki, xorijiy ilmiy maktablarda innovatsiya va mehnat bozori o‘rtasidagi munosabat asosan texnologik ishsizlik, ijodiy destruksiya va ko‘nikmalar transformatsiyasi nazariyalari doirasida o‘rganilgan . O‘zbekiston va unga yaqin iqtisodiyotlar bo‘yicha tadqiqotlarda esa mehnat bozori holati, bandlik muammolari, raqamli iqtisodiyotning ta’siri va migratsiya omillari alohida-alohida ko‘rib chiqilgan . Jahon banki va xalqaro hisobotlarda institutsional islohotlar, inson kapitali va unumdor bandlik o‘rtasidagi bog‘liqlik keng tahlil qilingan . Biroq mavjud tadqiqotlarda O‘zbekiston mehnat bozorini innovatsion rivojlantirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmi, ya’ni demografik bosim, innovatsion infratuzilma, kadrlar sifati, migratsiya qaramligi va

davlat siyosati o‘rtasidagi uzviy bog‘liqlik yagona tizim sifatida yetarli darajada yoritilmagan. Shuningdek, amaliy joriy etish uchun mas’ul tashkilotlar, muddatlar va natija indikatorlari bilan boyitilgan tavsiyalar kam uchraydi. Mazkur research gap ushbu maqolaning ilmiy yo‘nalishini belgilaydi. Tadqiqotning maqsadi O‘zbekistonda mehnat bozorini rivojlantirishda innovatsiyalardan foydalanishning tashkiliy-iqtisodiy asoslarini aniqlash va ularni institutsional amalga oshirish mexanizmlarini ishlab chiqishdan iborat.

Tadqiqotning maqsadi — O'zbekistonda mehnat bozorini rivojlantirishda innovatsiyalardan foydalanishning statistik ko‘rsatkichlarini aniqlash va ularni amalga oshirishning tashkiliy-iqtisodiy mexanizmlarini ishlab chiqishdan iborat.

Mazkur maqsadga erishish uchun quyidagi vazifalar belgilandi:

1. innovatsiya va mehnat bozori o‘rtasidagi nazariy yondashuvlarni tizimlashtirish;
2. O‘zbekiston mehnat bozori bo‘yicha asosiy ko‘rsatkichlar dinamikasini tahlil qilish;
3. innovatsion infratuzilmaning bandlikka ta’sirini baholash;
4. xorijiy modellar bilan qiyoslash asosida amaliy yechimlarni ishlab chiqish;
5. taklif etilayotgan mexanizmlar bo‘yicha KPI va institutsional amalga oshirish yo‘lini ko‘rsatish.

Maqolaning ilmiy yangiligi va muallif hissasi quyidagilardan iborat:

1. mehnat bozorining innovatsion rivojlanishiga ta’sir etuvchi demografik, institutsional va texnologik omillar yagona tahliliy modelga birlashtirildi;
2. rasmiy statistika va normativ-huquqiy manbalar asosida O‘zbekiston uchun xos asosiy risklar — norasmiy bandlik, malaka bo‘shlig‘i, hududiy nomutanosiblik va migratsiya qaramligi — tizimlashtirildi;
3. mehnat bozorini prognozlash, dual ta’lim, qayta tayyorlash va texnopark bandligi bo‘yicha amaliy institutsional mexanizm ishlab chiqildi;
4. taklif etilgan chora-tadbirlar uchun aniq KPIlar va kutilayotgan natijalar majmui shakllantirildi.

TADQIQOT MATERIALLARI VA METODLARI

Tadqiqot obyekti sifatida O‘zbekiston Respublikasida mehnat bozorining innovatsion transformatsiyasi jarayonlari tanlandi. Tadqiqot predmeti esa mehnat bozorini rivojlantirishda innovatsiyalarni joriy etish bilan bog‘liq tashkiliy-iqtisodiy munosabatlar, institutsional mexanizmlar va bandlik siyosati vositalaridan iborat. Tadqiqot 2022-2025-yillar kesimidagi ochiq rasmiy ma’lumotlar, normativ-huquqiy hujjatlar hamda ilmiy manbalar asosida olib borildi. Ishning metodologik asosini analitik sharh, qiyosiy tahlil, statistik tavsiflash, kontent tahlili, huquqiy-institutsional tahlil va tizimli yondashuv tashkil etdi. Tadqiqotda ma’lumotlarni tanlash mezoni sifatida ularning dolzarbligi, O‘zbekiston mehnat bozori bilan bevosita bog‘liqligi, rasmiyligi va xalqaro

qiyoslash imkoniyati olindi. Statistik tahlilda aholi soni, mehnatga layoqatli aholi ulushi, iqtisodiy faol aholining hajmi, bandlar soni, ishsizlik darajasi, migratsiya pul o‘tkazmalari ulushi, IT-sektor va texnoparklar bilan bog‘liq ko‘rsatkichlardan foydalanildi. Muallif hisob-kitoblari ayrim nisbiy ko‘rsatkichlarni aniqlash uchun rasmiy statistik bazalar asosida amalga oshirildi.

1-jadval. Tadqiqotning axborot bazasi, qamrovi va qo‘llanilgan metodlari

Manba va qamrov	**Asosiy ko‘rsatkichlar**	**Tanlash mezoni**	**Qo'llanilgan metod**
Statistika agentligi va rasmiy bandlik ma'lumotlari (2022-2024)	Bandlar soni, ishsizlik, iqtisodiy faol aholi, yoshlar oqimi	Rasmiy, solishtirishga yaroqli, milliy ko'rsatkichlar	Statistik tavsiflash, dinamik qiyoslash
Markaziy bank yillik hisoboti (2018-2023)	Aholi o'sishi, mehnatga layoqatli aholi, pul o'tkazmalari	Makroiqtisodiy va demografik bog'liqlik	Strukturaviy va nisbiy tahlil
Prezident farmon va qarorlari (2022-2024)	Institutsional choralar, innovatsion rivojlanish ustuvorliklari	Strategik-huquqiy asos	Kontent tahlili, institutsional tahlil
Ilmiy adabiyotlar va xalqaro hisobotlar	Nazariy yondashuvlar, xorijiy modellar, mehnat bozori transformatsiyasi	Ilmiy asoslanganlik va qiyoslash imkoniyati	Analitik sharh, komparativ tahlil

1-jadvaldan ko‘rinadiki, tadqiqot bir vaqtning o‘zida nazariy, statistik va normativ-huquqiy bazaga tayangan bo‘lib, bu mehnat bozorining innovatsion rivojlanishini kompleks baholash imkonini berdi.

Tahlil natijalari O‘zbekistonda mehnat bozorining innovatsion rivojlanishi bir vaqtning o‘zida uchta yirik omil ta’sirida shakllanayotganini ko‘rsatdi: demografik

bosim, malaka va kompetensiyalar tarkibining o‘zgarishi hamda innovatsion infratuzilmaning kengayishi. Ushbu omillar 2-jadvalda umumlashtirildi

2-jadval. O‘zbekiston mehnat bozori transformatsiyasining asosiy ko‘rsatkichlari

Ko‘rsatkich	Qiymat	Davr	Manba	Tahliliy izoh
Aholi soni	38,2 mln	2026-y.	Stat.uz	Mehnat bozoriga kiruvchi aholining katta hajmi barqaror saqlanmoqda
Mehnatga layoqatli aholi ulushi	56,0%	2025-y.	Stat.uz	Bandlik siyosati uchun yuqori demografik yuklama yuzaga kelmoqda
Iqtisodiy faol aholi soni	15,6 mln	2026-y.	Stat.uz	Mehnat resurslarining iqtisodiy faolligi ortib, yangi ish o‘rinlariga talab oshmoqda
Rasmiy ishsizlik darajasi	(pasayuvchi)	2024-2025	Stat.uz	Raqamli platformalar va o‘zini-o‘zi band qilish hisobiga rasmiy raqamlar keskin kamaymoqda
Migratsiya pul o‘tkazmalari ulushi	14-16,8%	2022-2024	World Bank	Ichki mehnat bozorining tashqi omillarga qaramligi yuqori darajada qolmoqda
Iqtisodiyotda band bo‘lganlar soni	15,0 mln	2024-y.	Stat.uz	Bandlik bazasi kengaymoqda, biroq sifat jihatdan qayta tarkiblanmoqda

2-jadval ma’lumotlari mehnat bozoridagi transformatsiyaning nafaqat miqdoriy, balki sifat jihatidan moslashuvchanlik yetishmasligini yaqqol ko‘rsatadi. Bir

tomondan, aholi sonining 38,2 mln kishiga yetishi va mehnatga layoqatli aholining 21 mln kishidan oshishi iqtisodiyotdan har yili yuz minglab yangi ish o‘rinlarini yaratishni talab qiladi. Ikkinchi tomondan, mehnatga layoqatli aholi ulushining 57,6 foizdan 56 foizgacha pasayishi demografik yuklamaning ortayotganidan dalolat beradi.

Shu nuqtai nazardan, mehnat bozoridagi malaka bo‘shlig‘i (skills gap) markaziy muammoga aylanadi. Jahon banki ma’lumotlariga ko‘ra, pul o‘tkazmalarining YaIMdagi ulushi 16,8 foizgacha ko‘tarilishi ichki bozorda munosib daromadli ish o‘rinlari yetishmasligi sababli inson kapitalining chetga chiqib ketayotganini ko‘rsatadi. Rasmiy ishsizlik ko‘rsatkichlarining prognoz qilinayotgan keskin kamayishi esa an’anaviy bandlikdan innovatsion va norasmiy raqamli bandlik shakllariga o‘tish sur’ati yuqoriligini isbotlaydi.

Tahlil shuni ko‘rsatadiki, innovatsion infratuzilma — xususan, masofaviy xizmat ko‘rsatish platformalari va kadrlar tayyorlashning dual tizimi — bandlikni diversifikatsiya qilishning muhim omiliga aylanishi lozim. Zero, iqtisodiy faol aholi sonining 15,6 mln kishiga yetishi mehnat bozoriga tushadigan bosimni faqatgina raqamli iqtisodiyot va intellektual xizmatlar eksporti orqali samarali boshqarish mumkinligini ko‘rsatmoqda.

3-jadval. Mehnat bozorini innovatsion rivojlantirish bo‘yicha taklif etilayotgan institutsional mexanizmlar va KPIlar

Chora-tadbir	Mas’ul tashkilot	Muddat	Resurs manbai	Asosiy KPI	Kutilayotgan natija
AI asosidagi milliy mehnat bozori prognozlash platformasi	Bandlik vazirligi, Raqamli texnologiyalar vaz., Statistika agentligi	2026-2027	Davlat byudjeti + PPP	Har chorakda hududiy kasb-talab prognozi; 14 ta hudud qamrovi	Kadrlar tayyorlash va bo‘sh ish o‘rinlari bo‘yicha nomutanosiblik kamayadi
Dual ta’lim klasterlarini kengaytirish	OTMlar, kollejlar, yirik ish beruvchilar, SSP	2026-2028	Ta’lim grantlari + ish beruvchi hammo'liyalashtiruvi	Bitiruvchilarning 6 oy ichida ishga joylashish ulushi; amaliyot o‘rinlari soni	Ta’lim natijasi va mehnat bozori talabi o‘rtasidagi uzilish

					qisqaradi
Migrantlar va norasmiy bandlar uchun qayta tayyorlash dasturi	Bandlik vazirligi, Migratsiya agentligi, IT Park	2026-2028	Faol bandlik dasturlari mablag‘lari	Qayta tayyorlanganlar soni; rasmiy bandlikka o‘tganlar ulushi	Tashqi migratsiya qaramligi va norasmiy bandlik xavfi kamayadi
Texnoparklarda ish bilan ta’minlash akseleratorlari	IT Park, texnoparklar, mahalliy hokimliklar	2026-2027	Infratuzilma fondlari + xususiy investitsiya	Yaratilgan startap ish o‘rinlari; internship-to-job konversiyasi	Hududiy innovatsion bandlik o‘sadi va yoshlar uchun yangi imkoniyatlar yaratiladi

3-jadvalda keltirilgan mexanizmlar mehnat bozoridagi transformatsiyani boshqarishda tizimli yondashuvni ta’minlaydi. Ularning har biri avvalgi bo‘limlarda aniqlangan statistik xatarlarga to‘g‘ridan-to‘g‘ri yechim sifatida ishlab chiqilgan:

Prognozlash platformasi: Aholi sonining 38,2 mln kishiga yetishi sharoitida mehnat resurslarini hududlar kesimida to‘g‘ri taqsimlash uchun Sun’iy intellektga asoslangan tahlil zarur. Bu kadrlar ehtiyojini 14 ta hudud miqyosida oldindan aniqlash imkonini beradi.

Dual ta’lim klasterlari: Mehnatga layoqatli aholi sonining 21,3 mln kishiga yetishi ta’lim tizimi bilan ish beruvchi o‘rtasidagi aloqani kuchaytirishni taqozo etadi. Bu mexanizm orqali bitiruvchilarning ishga joylashish darajasini maksimal darajaga ko‘tarish nazarda tutilgan.

Qayta tayyorlash dasturlari: YaIM tarkibida pul o‘tkazmalari ulushining 14% darajasida saqlanib qolishi tashqi migratsiyadan qaytgan va norasmiy sektorda band bo‘lgan aholini raqamli iqtisodiyotga integratsiya qilishni talab etadi. IT Park

bilan hamkorlikdagi dasturlar bu qatlamni rasmiy bandlikka o‘tkazishning asosiy drayveri bo‘ladi.

Ish bilan ta’minlash akseleratorlari: Iqtisodiy faol aholi sonining 15,6 mln kishiga yetishi sharoitida innovatsion tadbirkorlik va startaplar orqali yangi ish o‘rinlari yaratish — hududiy ishsizlik muammosini (ayniqsa, ishsizlikning kamayish trendini saqlab qolish uchun) hal etuvchi vositadir.

Muhokama: Olingan natijalar xorijiy tajriba bilan qiyoslanganda, O‘zbekiston uchun moslashtirilgan gibrid model zarurligi namoyon bo‘ladi. Ya’ni bir tomondan Skandinaviya davlatlaridagi moslashuvchan va himoyalangan bandlik yondashuvi, ikkinchi tomondan Germaniyadagi dual ta’lim, uchinchi tomondan Singapur va Janubiy Koreyadagi strategik davlat-investitsiya modeli elementlarini uyg‘unlashtirish maqsadga muvofiqdir.

4-jadval. Xorijiy modellar va ularning O‘zbekiston sharoitiga mos jihatlari

T/r	Samadorlik yo‘nalishlari	Ko‘rsatkichlar nomi	Kutilayotgan natija (trend)	Tahliliy izoh
1.	**Iqtisodiy samaradorlik**	IT-xizmatlar eksportida band bo‘lganlar ulushi	**+2,5-3,0 barobar**	Tashqi migratsiya o‘rnini intellektual xizmatlar eksporti egallaydi
2.	**Ijtimoiy samaradorlik**	Yoshlar o‘rtasidagi ishsizlik darajasi	**3,5-4,0% gacha pasayish**	Dual ta’lim tizimi orqali bitiruvchilarning to‘g‘ridan-to‘g‘ri bandligi ta’minlanadi
3.	**Institutsional samaradorlik**	Norasmiy bandlikning rasmiy sektorga o‘tish ulushi	**15-20% o‘sish**	Raqamli platformalar va o‘zini-o‘zi band qilish mexanizmlari legallashishni rag‘batlantiradi
4.	**Demografik**	Bir ishchiga	**Optimallash**	Mehnat

IQTISODIY STATISTIKA KAFEDRASI — Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti

	samaradorlik	to‘g‘ri keladigan demografik yuklama	**uv**	unumdorligining ng oshishi aholi ulushi kamayishi xatarini neytrallaydi

Muhokama natijalari shuni ko‘rsatadiki, O‘zbekiston uchun eng maqbul yechim tayyor modelni ko‘chirib olish emas, balki milliy sharoitga moslashtirilgan institutsional kombinatsiyani shakllantirishdir. Bunda raqamli platformalar, mehnat bozorining real vaqtdagi monitoringi, hududiy kadr buyurtmasi va oliy ta’lim dasturlarining kasbiy standartlar bilan uzviy bog‘liqligi hal qiluvchi omil bo‘ladi. Shu bilan birga, tadqiqot davomida bir qator cheklovlar ham aniqlandi. Birinchidan, norasmiy bandlik va yashirin ishsizlik bo‘yicha ochiq statistik bazalar yetarli darajada to‘liq emas. Ikkinchidan, mehnat migratsiyasi va ichki hududiy bandlikni bog‘laydigan indikatorlar doim ham yagona metodologiya asosida yuritilmaydi. Uchinchidan, IT-bandlik va innovatsion infratuzilma natijalari bo‘yicha hududlar kesimida muntazam ochiq KPIlar yetishmaydi. Tadqiqot davomida aniqlangan asosiy risklar quyidagilardan iborat: 1. norasmiy bandlikning yuqori ulushi tufayli rasmiy statistik ko‘rsatkichlarning ayrim hollarda holatni to‘liq aks ettirmasligi; 2. ta’lim tizimi va ish beruvchilar o‘rtasidagi bog‘lanish zaifligi sabab malaka bo‘shlig‘ining chuqurlashishi; 3. hududlar o‘rtasidagi raqamli infratuzilma va innovatsion ekotizim rivojlanishidagi tafovutlar; 4. xorijiy mehnat migratsiyasi daromadlariga yuqori bog‘liqlik saqlanib qolishi. Mazkur risklarni kamaytirish uchun taklif etilayotgan mexanizmlarning institutsional joriy etilishi bosqichma-bosqich, ma’lumotlarga tayangan va samaradorlikni o‘lchovchi KPIlar asosida olib borilishi zarur. Ayniqsa, mas’ul tashkilotlar o‘rtasida ma’lumot almashinuvi va mehnat bozori prognozlarini ta’lim buyurtmalari bilan bog‘lash muhim ahamiyatga ega.

Xulosa: Tadqiqot natijalari va statistik tahlillardan kelib chiqib, O‘zbekiston mehnat bozorining innovatsion transformatsiyasi bo‘yicha quyidagi yakuniy xulosalarga kelindi:

1. Tahliliy xulosalar:

Demografik va texnologik kesishuv: O‘zbekistonda mehnat bozori rivojlanishi demografik bosim (aholi sonining 38,2 mln kishiga yetishi), texnologik transformatsiya va institutsional islohotlar kesishgan nuqtada shakllanmoqda.

Malaka transformatsiyasi: Innovatsiyalar mehnat bozorida faqat yangi ish o‘rinlarini yaratish emas, balki mavjud ish o‘rinlarining mazmuni va malaka talablarini tubdan o‘zgartirmoqda.

Kadrlar sifati va tafovut: Asosiy tizimli muammo yangi ish o‘rinlari yetishmasligidan ko‘ra, mehnat talabi bilan kadrlar sifati o‘rtasidagi tafovutda (skills gap) namoyon bo‘lmoqda.
Institutsional vositalar: IT-parklar, texnoparklar, dual ta’lim va qayta tayyorlash mexanizmlari mehnat bozorining innovatsion transformatsiyasida eng muhim institutsional vositalar hisoblanadi.
Migratsiya barqarorligi: Mehnat migratsiyasiga qaramlikni (YaIMdagi ulush 14-16,8%) kamaytirish uchun ichki bozorda yuqori unumdor va texnologik ish o‘rinlarini yaratish strategik zaruriyatdir.
Boshqaruv samaradorligi: Mehnat bozorini samarali boshqarish uchun prognozlash, monitoring va natijalarni KPIlar asosida baholash tizimi joriy etilishi kerak.
2. Amaliy takliflar:
AI-Forecasting: AI asosidagi milliy mehnat bozori prognozlash (forecasting) platformasini joriy etish va uni davlat ta’lim buyurtmalari bilan integratsiya qilish.
Ta’lim-ishlab chiqarish klasterlari: Barcha hududlarda dual ta’lim va texnopark bandligini birlashtiruvchi hududiy ta’lim-ishlab chiqarish klasterlarini shakllantirish.
Maxsus dasturlar va KPI: Migrantlar, ishsiz yoshlar va norasmiy band aholi uchun qayta tayyorlashning natijadorligini baholovchi KPIlar bilan ishlovchi maxsus davlat dasturlarini kengaytirish.
3. Kelgusidagi tadqiqot yo‘nalishlari:
Kelajakda mehnat bozori prognozlash modellari, dual ta’lim samaradorligining hududlar bo‘yicha differensial bahosi, migratsiya oqimlarining ichki bandlikka ta’siri va AI asosidagi kasb-talab bashoratlarini chuqur o‘rganish maqsadga muvofiqdir.

Foydalanilgan adabiyotlar:

1. O‘zbekiston Respublikasi Milliy statistika Qo‘mitasi. (2025). Mehnat bozori va bandlik
ko‘rsatkichlari. URL: https://stat.uz/uz/rasmiy-statistika/labor-market-2
2. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 28-yanvardagi PF-60-son Farmoni. (2022).
“Yangi O‘zbekistonning taraqqiyot strategiyasi to‘g‘risida”. URL:
https://president.uz/oz/pages/view/strategy
3. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2022-yil 6-iyuldagi PQ-307-son Qarori. (2022).
“2022-2026-yillarda O‘zbekiston Respublikasining innovatsion rivojlanish strategiyasini
tasdiqlash to‘g‘risida”. URL: https://lex.uz/uz/docs/-6102466
4. Ancor. (2024). O‘zbekiston mehnat bozori tadqiqoti. Spot.uz. URL:

https://www.spot.uz/oz/2024/02/10/job-market/
5. O‘zbekiston Respublikasi Prezidentining 2023-yil 11-sentabrdagi PF-158-son Farmoni. (2023).
“O‘zbekiston - 2030” strategiyasi to‘g‘risida. URL: https://lex.uz/docs/-6600413
6. Schumpeter, J. A. (1942). Capitalism, Socialism and Democracy. New York: Harper & Row.
7. International Labour Organization. (2023). World Employment and Social Outlook 2023: The
Value of Essential Work. Geneva: ILO.
8. O‘zbekiston Respublikasi Markaziy banki. (2024). Yillik hisobot 2023. URL: https://cbu.uz/upload/medialibrary/a53/Yillik-hisobot-2024.pdf
9. O‘zbekiston Respublikasi Bandlik va kambag‘allikni qisqartirish vazirligi. (2024). Mehnat
bozori statistikasi va “Kambag‘allikdan farovonlik sari” dasturi. Gazeta.uz. URL: https://www.gazeta.uz/oz/2024/10/07/poverty/
10. Toshmatov, Sh. A. (2023). O‘zbekiston mehnat bozori: holati, muammolari va rivojlanish
istiqbollari. Iqtisodiyot va innovatsion texnologiyalar, 2, 12-24.
11. InnoTechnoPark. (2024). Texnopark yangiliklari va tadbir ma’lumotlari. URL: https://innotechnopark.com/uz/news
12. Raqamli iqtisodiyot sharoitida bandlik: mehnat bozorini raqamlashtirish. (2023). Yashil
iqtisodiyot va taraqqiyot, 10. URL: https://www.researchgate.net/publication/378505994
13. O‘zbekiston Respublikasi Raqamli texnologiyalar vazirligi. (2024). IT-Park hududiy filiallariga
oid ma’lumotlar. URL: https://mitc.uz/uz/news/view/1611
14. Rashidova, N. B. (2022). Raqamli iqtisodiyot sharoitida bandlik muammolari. O‘zMU
xabarlari, 3, 45-51.

IQTISODIY STATISTIKA KAFEDRASI — Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti